

Rūta Vyžintaitė Lajienė

Ką pasakoja senasis Stelmužės ąžuolas?

Lietuvoje yra gana nemažai šimtmečius skaičiuojančių, didingų ąžuolų, todėl prieš lankantis prie Stelmužės gali pasirodyti, kad šis irgi bus kaip vienas iš jų, tik gerokai senesnis.

Vis dėlto Stelmužė tikrai įspūdinga: jos apimtis siekia net 13 metrų, tai reiškia, kad kamienui apimti reikia bent devynių vyrų. Spėjama, kad Stelmužės amžius gali būti apie 1500 metų, nors ąžuolai vidutiniškai išgyvena apie 500 metų, taigi nenuostabu, kad Stelmužė pretenduoja ir į vieno seniausių ąžuolų visoje Europoje titulą.

Šalia Stelmužės ąžuolo bėgo svarbūs Lietuvos istorijos įvykiai: čia užklydavo kunigaikščiai, kryžiuočių riteriai, Švedų kariaunos, Pirmojo pasaulinio karo negandos ir netgi Hitlerio kariuomenė. Milžiniškoje ąžuolo drevėje kadaise rasti ir žmogaus griaučiai bei prancūziškas šautuvas – spėjama, kad ten galėjo būti iš Rusijos bėgusio Napoleono kario slėptuvė.

Apie ąžuolą sklando legendos ir pasakojimai. Buvo manoma, kad per drevę galima nusileisti į požemio pasaulį, kad po jo šaknimis gali būti lobis, o po šakomis senovėje degusi šventoji ugnis. Prie medžio šaknų būdavo deginami aukurai bei aukos dievams.

Nėra tiksliai žinoma, kas nutiko su jo viršūne. Legendos pasakoja, kad ja baudžiauninkai užtvėrę kelią piktajam carui, kad šis negalėtų pravažiuoti.